

Обучението по български език в интеркултурна среда

Интеркултурни контексти на изучаването на БЕ

- БЕ като малцинствен (исторически диаспори)
- БЕ като майчин (емигранти)
- БЕ като чужд извън България
- БЕ като чужд в България
- БЕ за имигранти
- БЕ за билингви в България

-
- **Майчин език** - първият език, научен от детето, най-често този на родителите или на единия от двамата родители.
-

- **Официален език** - език, използван за юридически и административни цели. Официалният статут може да се отнася до една част от въпросната държава или до цялата и територия. Езиците, които се ползват с официален статут за цялата държава, се наричат официален език или държавен език (езици). Те са инструмент за идентификация с държавата и улесняват взаимодействието между различните езикови общности във въпросната държава.

-
- **Чужд език (втори език)** - всеки език, считан за такъв от учебните програми или другите официални документи, свързани с образованието. Най-често той се включва в програмата като предмет за изучаване, но може също да бъде използван като език на обучение и за други дисциплини. В този контекст не се взема под внимание майчиният език на ученика.
 - **Целеви език** - чужд език, който е обект на обучението.

■ Малцинствен или регионален език

- език, "говорен традиционно на територията на една държава от граждани на тази държава, които съставляват по-малобройна група от останалото население на държавата. Регионалните или малцинствени езици могат да имат статут на официални езици, но по дефиниция тяхното официално разпространение се ограничава до зоната на говорене.

-
- **Местен език** - език, говорен от население, което живее от много поколения в определен регион. Този език е тясно свързан с географската зона, в която е говорен.
 - **Език без териториално покритие** - език "говорен от граждани на държавата, който е различен от езика, говорени от останалата част от населението, който не може да бъде отнесен към нейна определена географска територия".

Понятието “роден език”

- от езикова гл.т. – високо ниво на компетентност във владенето на езика;
- от социална гл.т. – чувство за принадлежност към определена социална група, етнос, народност;
- от генетична гл.т. – произход на семейството, рода, общността.

Езикова гледна точка:

Език 1	Език 2
първи език	втори език
майчин език	нероден език
роден език	чужд език
първичен	вторичен
по-високо равнище	по-ниско равнище

Социална гледна точка

- официален език

стандартен език

регионален език

национален език

малцинствен език

доминиращ език

Образователни нормативни документи в България:

- български език
- майчин език (турски, ромски, арменски, иврит)
- чужд език (английски, испански, италиански, немски, руски, френски)
- роден език и култура зад граница
(Национална програма роден език и култура зад граница)

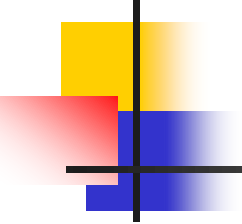
БЕ за имигранти

Емигрант – българин, който се е изселил от България.

Имигрант - чужденец, който остава на постоянно местожителство в България.

- Имиграцията е с ограничен размер, но с тенденция към нарастване.
- Политика за интеграция на имигранти в ЕС (*Наредба за условията и реда за осигуряване на безплатно обучение по български език*)

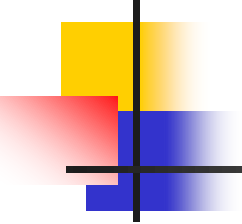
Учебни програми по БЕ за имигранти

2 модула:

- начално ограмотяване - ученици, които не говорят български език (нулева компетентност);
- езиково обучение - ученици, които познават част от българската азбука и владеят механизма на четене.

БЕ като малцинствен (исторически диаспори)

- БЕ се изучава в държавни училища на Украйна, Молдова, Сърбия и Румъния в районите с компактно българско население.
- Българите - национални малцинства и имат право на изучаване на БЕ.
- Около 120 училища (Украйна - 80, Молдова - 30, Сърбия – 8 и др.) *(по данни на Агенцията за българите в чужбина)*

-
-
- Двуетично образование или обучение: образование, по време на което два или повече езика се използват като езици на преподаване на различните предмети от учебната програма.
 - Език на обучение или език на преподаване: език, използван при преподаването на повече или по-малко съществена част от предметите от учебната програма.

БЕ като майчин (нова вълна)

- Около или над 1 млн. българи живеят в чужбина. От тях припл. 200 хил. са деца.
- Обучение извън посолствата (около 200 училища)
- Асоциацията на българските училища в чужбина (АБУЧ), в която членуват 64 бълг. училища.

БЕ като майчин извън България

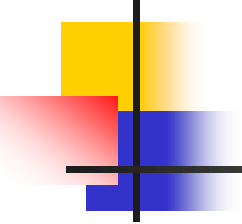

- ~~Български държавни училища (2)~~

- Обучение към посолствата (20)

- Обучение извън посолствата (над 200)

-
- Образователна дейност съгласно ПМС № 103 от 1993 г. за осъществяване на образователна дейност сред българите в чужбина

-
-
- Адаптирани учебни програми по български език и литература обучение на децата на български граждани в чужбина 1- 12 клас

[http://www.minedu.government.bg/left_menu/abroad/beyond the border/](http://www.minedu.government.bg/left_menu/abroad/beyond_the_border/)

- Лицензиране на училища в чужбина
- Лицензиране на учители

Форми на обучение:

- съботно-неделни;
- В някои страни от ЕС ако в едно населено място има повече от 10-12 деца с определен майчин език и е налице преподавател с необходимото образование, тези деца имат право да посещават часове (занятия) по майчин език.

Цели:

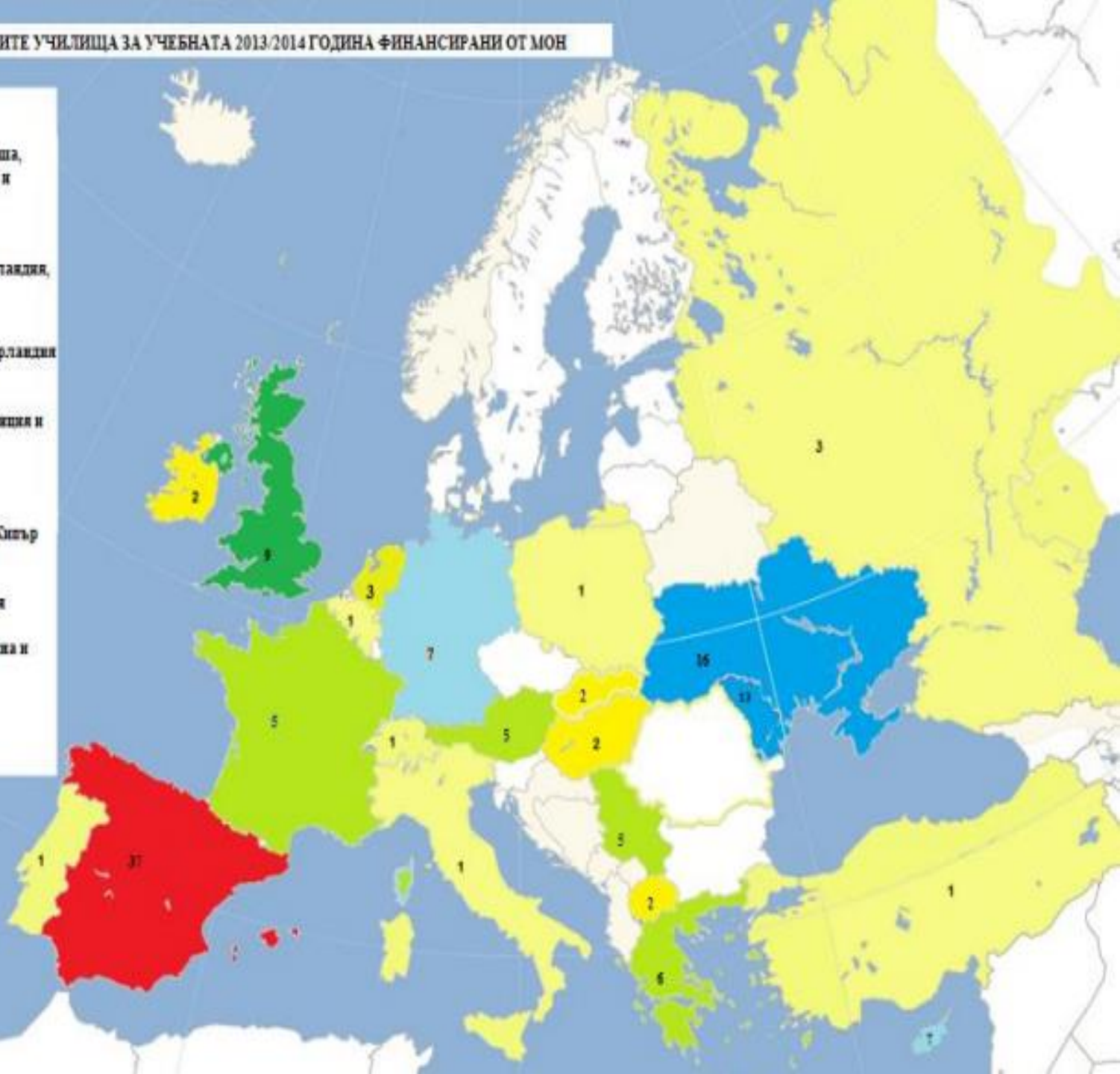
- стремеж за съхранение на родовата памет;
- намерение за завръщане в Родината.

Финансово подпомагане	Учебна година				
	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Общ брой финансирани училища	53	108	138	164	179
Брой обучавани деца/ученици по НП	3 111	8 484	10 263	7 125	6 806
Брой обучавани деца/ученици по ПМС № 334	-	-	-	6 046	8 045
Общ брой обучавани деца/ученици	3 111	8 484	10 263	13 171	14 851

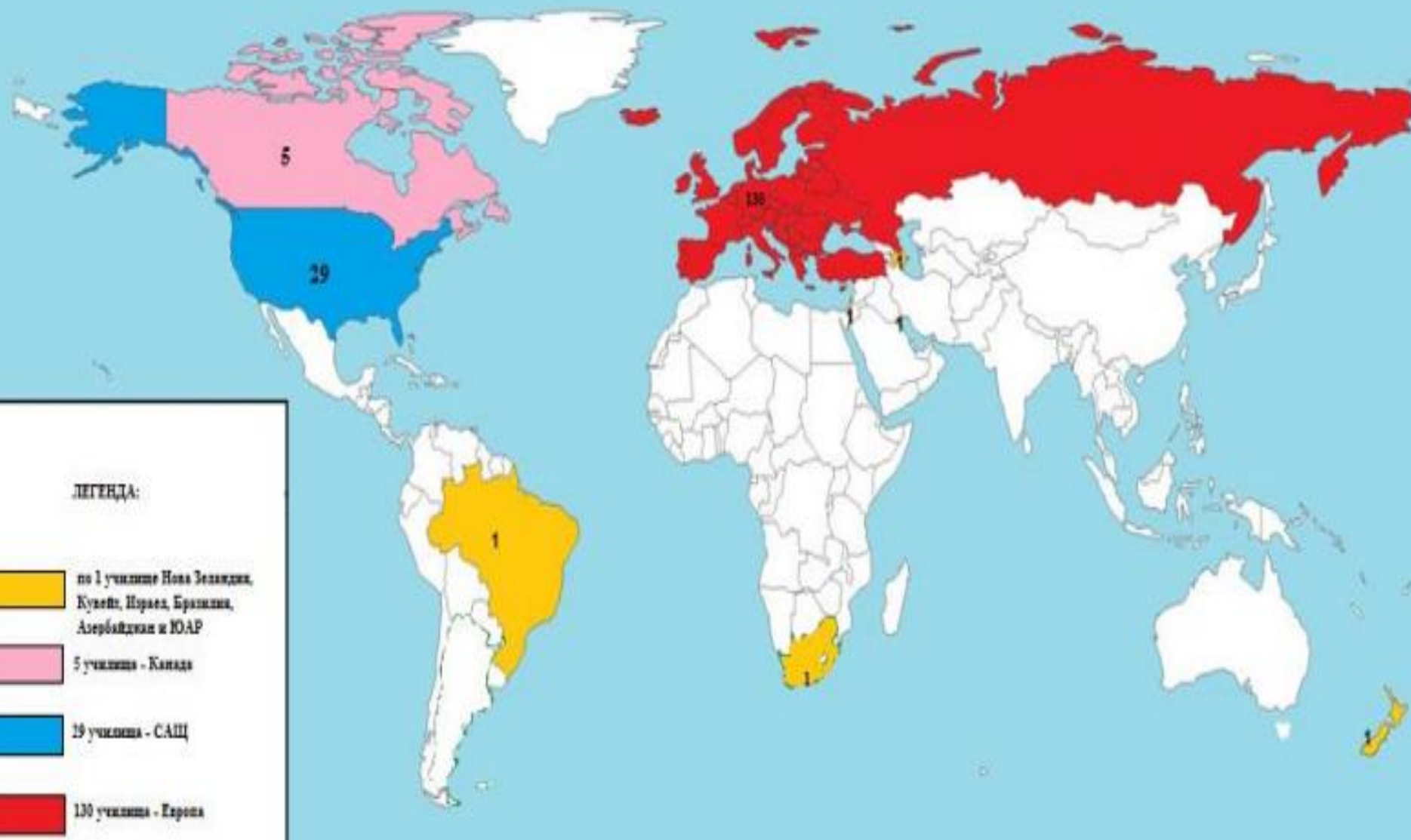
КАРТА ЗА БРОЈ НА НЕДЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА ЗА УЧЕБНАТА 2013/2014 ГОДИНА ФИНАНСИРАНИ ОТ МОН

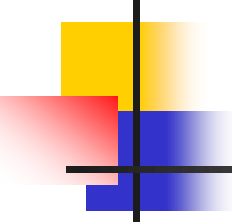
ЛЕГЕНДА:

- по 1 училище - Италия, Полша, Турция, Белгия, Португалия и Швейцария
- по 2 училища - Унгария, Ирландия, Македония и Словакия
- по 3 училища - Русия и Нидерландия
- по 5 училища - Сърбия, Франция и Австрия
- 6 училища - Гърция
- по 7 училища - Германия и Кипър
- 9 училища - Великобритания
- от 10 до 20 училища - Украйна и Молдова
- 37 училища - Испания

КАРТА ЗА БРОЈА НА НЕДЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА ЗА 2013/2014 УЧЕБНА ГОДИНА ФИНАНСИРАНИ ОТ МОН В СВЕТА

Ако децата са 10% от диаспората ни, която се определя на над 2 милиона, учениците в чужбина са 200 000, от които в момента в училищата ни учат 14 851 (справка МОН), което е 7,5% от общият брой.

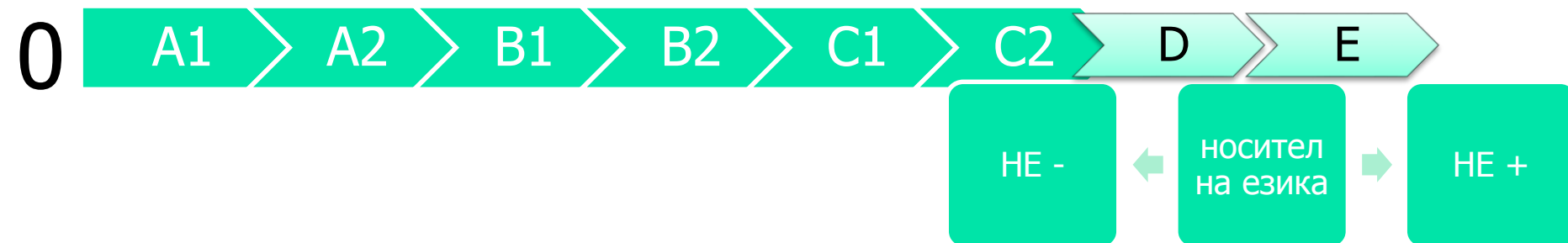
Според Националния статистически институт на Испания, в кралството живеят над 24 000 български деца на ученическа възраст. Само в Испания има 22 000 български деца, които не учат родния си език.

Български език като чужд

Равнища на владеене на език

чужд език

роден език

НЕ – носител на езика

Равнище А

A2

Може да разбира отделни изречения и често употребявани изрази, свързани с непосредственото обкръжение и всекидневие (напр. елементарна лична и семейна информация, покупки, близко обкръжение, работа). Може да общува по време на несложни и обичайни дейности, които изискват обмен на несложна и пряка информация по познати и всекидневни теми. Може да описва с несложни езикови средства своето образование, непосредственото си обкръжение и да говори по теми според преките си потребности.

A1

Може да разбира и използва познати и всекидневни изрази, както и много прости изречения, които имат за цел да отговорят на конкретни нужди. Може да се представя или да представя някого и да задава въпроси на друг човек, например за мястото където живее, хората, които познава, нещата, които притежава и може да отговоря на подобни въпроси. Може да общува по елементарен начин, ако събеседникът му говори бавно и отчетливо и му помага в общуването.

Родноезиково и чуждоезиково обучение - разлики

	РЕ	ЧЕ
Възраст	от раждането	различно (5-55)
Контекст	реалното обкръжение институционално (училище)	институционално (училище, курсове)
Мотивация	вътрешна, наложена от необходимостта за общуване	външна

Видове речеви дейности

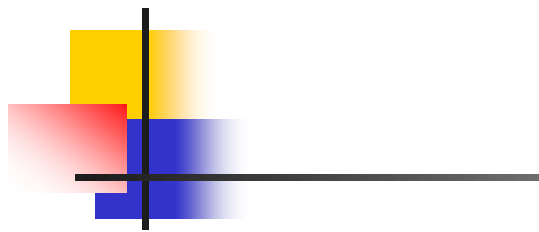
	Устна реч	Писмена реч
Рецепция на реч	Слушане	Четене
Продукция на реч	Говорене	Писане

Съотношение на речевите дейности в ЧЕО

	Устна реч	Писмена реч
Рецепция на реч	Слушане	Четене
Производство на реч	Говорене	Писане

Съотношение на речевите дейности в РЕО

	Устна реч	Писмена реч
Рецепция на реч	Слушане	Четене
Производство на реч	Говорене	Писане

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Обща
европейска
езикова
рамка

учене
преподаване
оценяване

www.coe.int/t/t09/Linguistic/CEFR/CEFR.asp

relaxa

Обща европейска езикова рамка -

- общ модел на ЧЕО; цялостна основа и общ език за професионалистите в областта на езиковото обучение, за обучаванети и за др. участници (родители, работодатели).

Описва:

- цели на изучаването на ЧЕ,
- методи на преподаване,
- начини за учене,
- средства и форми за оценяване

ОЕЕР

- не е с оглед на определен език;
- няма задължителен, а препоръчителен характер;
- няма политически характер;
- основава се на дейности (дейностно ориентирана);
- насочена е към осигуряване на мобилност и съпоставимост в ЧЕО;
- комуникативно ориентирана;
- организира учебния процес;
- базирана на езиковите потребности.

Видове речева дейност

Говорене – диалогична реч

A1	A2	B1	B2	C1	C2
Мога да общувам с елементарни изрази при условие, че събеседникът е готов да повтори казаното по-бавно или да го изрази по друг начин и да ми помогне в намирането на точните думи.	Мога да общувам във всекидневни рутинни ситуации, изискващи обикновен, пряк обмен на информация по познати теми и дейности.	Мога да се справям с повечето ситуации, възникнали при пътувания в страни, където се говори на съответния език.	Мога да общувам сравнително леко и непринудено, което прави контакта ми с носители на езика напълно възможен. Мога да участвам активно в дискусии на познати теми, да излагам и отстоявам становищата си.		

Комуникативната компетентност

включва:

- езикова (лингвистическа);
- дискурсна;
- социолингвистическа;
- стратегийна.

Комуникация = общуване

Комуникация – обмяна на мисли и информация във формата на речеви устни или писъмни съобщения.

Характеристики:

- в устна и писмена форма;
- целенасоченост;
- в естествени ситуации, автентичност.

Европейско езиково портфолио

- **Цел на Европейското езиково портфолио** – индивидуално систематизиране информацията за знанията и уменията си по чужди езици.
- представлява вид езикова автобиография;
- доказателство за нивото на компетентност на притежателя му по различни езикови умения,

Европейско езиково портфолио и езиков паспорт

Европейското езиково портфолио се състои от езиков паспорт, езикова биография и досие.

- **Езиковият паспорт** е обобщение на всички езикови постижения на неговия притежател съгласно шестте нива от А1 до С2, приложена към пет умения: слушане, диалогична реч, монологична реч, четене и писане.
- **В Езиковата биография** се отбелязват опита, придобит при изучаване на езика. Тук се отбелязват нива, периоди и дати.
- **Досие**, което съдържа доказателствата за способностите, отбелязани в другите два документа (сертификати или дипломи; дневник на учебния опит,).

ФАМИЛИЯ(И) ИМЕ(НА)	ПОПОВ Цветан Кирилов
Дата на раждане (*)	11.05.1982
Майчин (и) език (езици)	български
Чужд (и) език (езици)	немски език, английски език, испански език

НЕМСКИ ЕЗИК

Самооценка на езиковите умения (*)

Разбиране		Говорене			Писане		
Слушане		Четене		Участие в разговор	Самостоятелно устно изложение		
B1	Самостоятелно ниво на владееене	C1	Свободно ниво на владееене	B1	Самостоятелно ниво на владееене	B1	Самостоятелно ниво на владееене

Диплома(и) или сертификат(и) (*)

Название на диплома (и) или сертификат(и)	Издаваща организация	Година	Европейско ниво (**)
Диплома за средно образование	Национална финансово-стопанска гимназия	2002	-

Езиков опит (*)

Описание	От	До
Контакти с немски преподаватели, използване на немска литература.	01/09/1996	24/05/2002

Прагови равнища за отделните езици

Праговите равнища включват:

- видове текстове;
- сфери, роли и места на общуване;
- езикови средства (лексикални групи, граматични средства и др.)
- неезикови средства;
- модели и стратегии на общуване;
- стратегии и техники за учене.

Европейски профил за образование на учителя по език

Европейско портфолио на стажанта учител

